

به مصداق «من لم يشكر المخلوق لم يشكر الخالق» بسی شایسته است از استاد

فرهیخته و فرزانه جناب آقای دکتر حبیب اشعثیو دکتر الناز اصغری

که با کرامتی چون خورشید، سرزمین دل را روشنی بخشیدند و گلشن سرای علم و دانش را با راهنمایی های کار ساز و سازنده بارور ساختند؛ تقدیر و تشکر نمایم.

(و یزکیهم و یعلمهم الكتاب و الحکمه)

معلمانا مقامت ز عرش برتر باد همیشه توسن اندیشه ات مظفر باد

به نکته های دلاویز و گفته های بلند صحیفه های سخن از تو علم پرور باد

همچنین از پدر و مادر عزیز، دلسوز و مهربانم که آرامش روحی و آسایش فکری فراهم

نمودند تا با حمایت های همه جانبه در محیطی مطلوب، مراتب تحصیلی و نیز پایان نامه

درسی را به نحو احسن به اتمام برسانم؛ سپاسگزاری نمایم.

شکر خدا که هر چه طلب کردم از خدا بر منتهای همت خود کامران شدم

با سپاس بی دریغ از دوستان گرامی خانمها ربابه باقری، زینب مظفری، زهره جوادی، زهرا

فروضات و آقایان موسی اسحققی، بابک مقدم، جراحیان که مرا صمیمانه و مشفقانه یاری

نمودند.

و با تشکر خالصانه خدمت همه کسانی که به نوعی مرا در به انجام رساندن این مهم

یاری نموده اند.

با درود فراوان به روح پر فتوح پدر بزرگوارم و

سپاس بیکران بر همدلی و همراهی و همگامی مادر دلسوز و مهربانم

که سجده ی ایثارش گل محبت را در وجودم پروراند و

دامان گهربارش لحظه های مهربانی را به من آموخت.

و با تقدیر و تشکر شایسته از همسر عزیزم

که با نکته های دلاویز و گفته های بلند ، صحیفه های سخن را علم پرور نمودند

معلمانا مقامت ز عرش برتر باد همیشه توسن اندیشه ات مظفر باد

پایانامه خود را به خانواده و همسر عزیزم تقدیم می کنم.

دانشکده شیمی
گروه شیمی فیزیک

پایانامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته شیمی فیزیک

عنوان

مطالعه اثر برخی بازدارنده‌های خوردگی و تعیین سرعت بهینه‌ی سیال روی خوردگی فولاد
در سیستم‌های خنک‌کننده تحت شرایط هیدرودینامیک

اساتید راهنما:

دکتر حبیب اشعثی سرخابی

دکتر الناز اصغری

استاد مشاور:

دکتر حمایت شکاری

پژوهشگر:

مینا محمدی

نام خانوادگی: محمدی		نام: مینا	
عنوان پایان نامه: مطالعه اثر بر خي بازدارنده هاي خوردگي و تعيين سرعت بهينه ي سيال روي خوردگي فولاد در سيستم هاي خنك كننده تحت شرايط هيدروديناميك			
استاد راهنما: دكتور حبيب اشعثي سرخابي و دكتور الناز اصغري			
استاد مشاور: دكتور حمايت شكارى			
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	رشته: شیمی	گرایش: شیمی فیزیک	دانشگاه: تبریز
دانشکده: شیمی	تاریخ: تعداد صفحه: ۸۰	فارغ التحصیلی:	
کلید واژه: خوردگی، فولاد، هیدرو دینامیک، بازدارنده چکیده:			
<p>در کار پژوهشی حاضر رفتار خوردگی دیسک‌های چرخان ساخته شده از فولاد در محیط آب خنک-کننده تحت شرایط هیدرو دینامیک کنترل شده مورد مطالعه قرار گرفت. در این مطالعات از روش‌های الکتروشیمیایی پلاریزاسیون و اسپکتروسکوپی امپدانس الکتروشیمیایی استفاده گردید. همچنین تعدادی بازدارنده آلی و معدنی انتخاب و عملکرد آنها در شرایط هیدرو دینامیک مختلف در آب خنک کننده بررسی گردید.</p> <p>مطالعه تأثیر شرایط هیدرو دینامیک محلول خورنده بر رفتار خوردگی فولاد در محیط آب خنک کننده نشان داد تحت جریان لامینار با افزایش سرعت چرخش الکترو د پتانسیل مثبت تر و شدت جریان افزایش می‌یابد. این مثبت تر شدن به افزایش انتقال جرم گونه‌های اکسید کننده از توده محلول به سطح الکترو د نسبت داده شده است. در محلول‌های حاوی تارتاریک اسید و سیتریک اسید روند یکسانی برای پتانسیل خوردگی و شدت جریان مشاهده شد. با آغاز چرخش پتانسیل خوردگی و شدت جریان تغییری قابل ملاحظه دارند. اثر چرخش الکترو د سبب افزایش پلاریزاسیون غلظتی گونه‌های درگیر در واکنش الکتروشیمیایی مانند اکسیژن محلول می‌شود. بهره بازدارنده‌گی برای تارتاریک اسید بیشتر از</p>			

سیتریک اسید می‌باشد که دلیل در داشتن طول زنجیر کوتاه‌تر و گروه کربوکسیلیک کمتر بیان شد که تا حدی سبب روئین شدن فلز با کمک اکسیژن محلول نیز می‌شود.

در محلول خنک کننده حاوی کلرید روی جابجایی در پتانسیل خوردگی سیستم مانند محلول شاهد است. با افزایش سرعت چرخش الکتروود پتانسیل خوردگی منفی می‌گردد. البته بدلیل سختی محلول بهره‌بازدارنده گی در حد متوسط رو به پایین قرار دارد.

بررسی‌های بازدارنده گی خوردگی مخلوط تارتاریک اسید و مولیبدات سدیم در آب خنک کننده نشان از اثرات بازدارنده گی خوب را داشت. با چرخش الکتروود پتانسیل مثبت‌تر شده که به دلیل افزایش در انتقال جرم اکسیژن، مولیبدات و تارتاریک اسید می‌باشد که سطح فلز را روئین می‌کنند. مولیبدات با پسیو کردن سطح فلز سبب ایجاد سکو آندی در پلاریزاسیون می‌شود.

فهرست مطالب

فصل اول: پیشینه تحقیق

- ۱-۱ سیستمهای آب خنک کننده..... ۲
- ۲-۱ اصول سیستمهای خنک کننده..... ۴
- ۱-۲-۱ آب جبرانی و خروجی (تخلیه)..... ۵
- ۲-۲-۱ سیکل های غلظتی..... ۷
- ۳-۱ مشکلات معمول سیستم خنک کننده..... ۷
- ۱-۳-۱ خوردگی..... ۸
- ۲-۳-۱ انواع خوردگی..... ۱۱
- ۴-۱ کنترل خوردگی..... ۱۳
- ۱-۴-۱ حفاظت کاتدی..... ۱۳
- ۲-۴-۱ حفاظت آندی..... ۱۴
- ۳-۴-۱ بازدارنده های خوردگی..... ۱۴
- ۱-۳-۴-۱ بازدارنده های کاتدی..... ۱۴
- ۲-۳-۴-۱ بازدارنده های آندی (روئین کننده ها)..... ۱۵
- ۳-۳-۴-۱ بازدارنده های آلی..... ۱۶
- ۴-۳-۴-۱ بازدارنده های حذف کننده اکسیژن..... ۱۷
- ۵-۳-۴-۱ پوسته ی محافظ کلسیم کربنات..... ۱۸
- ۵-۱ روشهای فنی اعمال بازدارنده ها..... ۲۶

۶-۱ هدف از کار پژوهشی حاضر ۲۶

فصل دوم: مواد و روشها

۱-۲-۱ دستگاهها ۲۹

۲-۲-۱ مواد بکار رفته ۲۹

۱-۲-۲ فلز مورد مطالعه ۲۹

۲-۲-۲ مواد شیمیایی مورد استفاده ۲۹

۳-۲-۲ ساخت دیسکهای چرخان فلزی ۳۰

۳-۲-۳ روش بررسی تأثیر شرایط هیدرودینامیک محلول روی خوردگی و بازدارنده‌گی در محیط آب خنک کننده
شبيه سازی شده ۳۱

۱-۳-۲ محیط خورنده ۳۱

۲-۳-۲ بازدارنده‌های مورد استفاده ۳۱

۳-۳-۲ آماده سازی نمونه‌ها ۳۱

۴-۳-۲ روش‌های الکتروشیمیایی ۳۲

۱-۴-۳-۲ مطالعه تغییرات پتانسیل مدار باز با زمان ۳۳

۲-۴-۳-۲ اسپکتروسکوپی امپدانس الکتروشیمیایی (EIS) ۳۳

۳-۴-۳-۲ پلاریزاسیون و رسم نمودار تافل ۳۴

فصل سوم: نتایج و بحث

۱-۳ مطالعه تأثیر شرایط هیدرودینامیک محلول روی خوردگی و بازدارنده‌گی فولاد St-37 در آب
خنک کننده ۳۷

۱-۱-۳	بررسی تغییرات پتانسیل مدار باز با زمان برای سیستم آب خنک‌کننده در غیاب بازدارنده تحت شرایط هیدرودینامیک مختلف	۳۷
۲-۱-۳	بررسی تغییرات پتانسیل مدار باز نسبت به زمان در سیستم آب خنک‌کننده در حضور تارتاریک اسید و سیتریک اسید تحت شرایط هیدرودینامیک	۳۸
۲-۳	مطالعه خوردگی و بازدارندگی خوردگی به روش پلاریزاسیون	۴۰
۱-۲-۳	بررسیهای پلاریزاسیون الکتروشیمیایی خوردگی فولاد St-۳۷ در آب خنک‌کننده در غیاب بازدارنده تحت شرایط هیدرودینامیک مختلف	۴۱
۲-۲-۳	بررسیهای پلاریزاسیون الکتروشیمیایی خوردگی فولاد St-۳۷ در آب خنک‌کننده در حضور تارتاریک اسید	۴۲
۳-۲-۳	بررسیهای پلاریزاسیون الکتروشیمیایی فولاد St-۳۷ در آب خنک‌کننده در حضور سیتریک اسید	۴۶
۳-۳	مطالعه خوردگی و بازدارندگی خوردگی به روش اسپکتروسکوپی امپدانس الکتروشیمیایی	۵۰
۱-۳-۳	بررسی های اسپکتروسکوپی امپدانس الکتروشیمیایی فولاد St-۳۷ در آب خنک‌کننده در غیاب بازدارنده	۵۱
۲-۳-۳	بررسی های اسپکتروسکوپی امپدانس الکتروشیمیایی سیستم خنک‌کننده در حضور تارتاریک اسید تحت شرایط هیدرودینامیک مختلف	۵۳
۳-۳-۳	بررسی های اسپکتروسکوپی امپدانس الکتروشیمیایی سیستم خنک‌کننده در حضور سیتریک اسید	۵۷
۴-۳	بررسی بازدارنده گی کلرید روی در سیستم خنک‌کننده	۶۱
۱-۴-۳	بررسی تغییرات پتانسیل مدار باز نسبت به زمان در سیستم آب خنک‌کننده در حضور کلرید روی تحت شرایط هیدرودینامیک مختلف	۶۲
۲-۴-۳	بررسی های پلاریزاسیون الکتروشیمیایی فولاد St-۳۷ در آب خنک‌کننده در حضور کلرید روی تحت شرایط هیدرودینامیک مختلف	۶۳

۳-۴-۳ بررسی های اسپکتروسکوپی امپدانس الکتروشیمیایی سیستم خنک کننده در حضور کلرید روی تحت شرایط هیدرودینامیک مختلف.....	۶۶
۳-۵-۳ مطالعه تأثیر شرایط هیدرودینامیک محلول روی خوردگی و بازدارنده گی خوردگی فولاد St-۳۷ توسط مخلوط تارتاریک اسید- مولیبدات سدیم	۷۰
۳-۵-۱ مطالعه تغییرات پتانسیل مدار باز با زمان.....	۷۱
۳-۵-۲ مطالعه خوردگی و بازدارنده گی خوردگی فولاد St-۳۷ توسط مخلوط تارتاریک اسید- مولیبدات سدیم به روش پلاریزاسیون	۷۲
۳-۵-۳ مطالعه خوردگی و بازدارنده گی خوردگی فولاد St-۳۷ توسط مخلوط تارتاریک اسید- مولیبدات سدیم به روش اسپکتروسکوپی امپدانس الکتروشیمیایی	۷۴
نتایج.....	۷۵
پیشنهادات	۷۷
منابع.....	۷۸

- شکل ۱-۱ مبدل حرارتی سیستم خنک کننده..... ۸
- شکل ۲-۱ تغلیظ جامدات معلق در آب بوسیله تبخیر..... ۹
- شکل ۳-۱ فرایند تخلیه..... ۹
- شکل ۴-۱ خوردگی فولاد توسط اکسیژن..... ۱۲
- شکل ۵-۱ اثر pH روی سرعت خوردگی فولاد در سیستم خنک کننده گردش باز..... ۱۳
- شکل ۶-۱ اثر غلظت اکسیژن روی خوردگی در دماهای مختلف..... ۱۴
- شکل ۷-۱ نمودارهای نایکوئیست برای فولاد نرم در غیاب و حضور مولیبدات و در محلول‌های با غلظت-
های مختلف مولیبدات در شرایط سکون..... ۲۳
- شکل ۸-۱ نمودارهای نایکوئیست برای فولاد نرم در حضور مولیبدات به غلظت ۳۰۰ ppm و سرعت‌های
مختلف..... ۲۳
- شکل ۹-۱ منحنی‌های پلاریزاسیون پتانسیودینامیک برای فولاد کربنی در آب خنک کننده در حضور و
غیاب غلظت‌های مختلف فنیل در ۲۵ °C..... ۲۶
- شکل ۱-۲ شماتیک سه بعدی از دیسک چرخان پس از ماشین کاری و سنگ زنی..... ۳۴
- شکل ۲-۲ شماتیک سیستم سه الکترودی متصل شده به دستگاه دیسک چرخان و پتانسیواستا-
گالوانواستا..... ۳۶
- شکل ۱-۳ تغییرات پتانسیل مدار باز الکتروود St-37 در محلول آب خنک کننده شبیه سازی شده با زمان
تحت سرعت های چرخش مختلف الکتروود..... ۴۰
- شکل ۲-۳ تغییرات پتانسیل مدار باز الکتروود St-37 در محلول آب خنک کننده شبیه سازی شده با زمان
تحت سرعت های چرخش در حضور تارتاریک اسید..... ۴۲

- شکل ۳-۳ تغییرات پتانسیل مدار باز الکتروود St-37 در محلول آب خنک کننده شبیه سازی شده با زمان تحت سرعت های چرخش در حضور سیتریک اسید..... ۴۲
- شکل ۴-۳ منحنی پلاریزاسیون خوردگی فولاد St-37 در آب خنک کننده در غیاب بازدارنده تحت سرعت های مختلف چرخش..... ۴۵
- شکل ۵-۳ منحنی پلاریزاسیون خوردگی فولاد St-37 در آب خنک کننده در حضور تارتاریک اسید ۰/۱ میلی مولار تحت سرعت های مختلف چرخش..... ۴۷
- شکل ۶-۳ منحنی پلاریزاسیون خوردگی فولاد St-37 در آب خنک کننده در حضور تارتاریک اسید ۰/۲ میلی مولار تحت سرعت های مختلف چرخش..... ۴۷
- شکل ۷-۳ منحنی پلاریزاسیون خوردگی فولاد St-37 در آب خنک کننده در حضور تارتاریک اسید ۰/۵ میلی مولار تحت سرعت های مختلف چرخش..... ۴۸
- شکل ۸-۳ منحنی پلاریزاسیون خوردگی فولاد St-37 در آب خنک کننده در حضور سیتریک اسید ۰/۱ میلی مولار تحت سرعت های مختلف چرخش..... ۵۱
- شکل ۹-۳ منحنی پلاریزاسیون خوردگی فولاد St-37 در آب خنک کننده در حضور سیتریک اسید ۰/۲ میلی مولار تحت سرعت های مختلف چرخش..... ۵۱
- شکل ۱۰-۳ منحنی پلاریزاسیون خوردگی فولاد St-37 در آب خنک کننده در حضور سیتریک اسید ۰/۵ میلی مولار تحت سرعت های مختلف چرخش..... ۵۲
- شکل ۱۱-۳ ساختار مولکولی تارتاریک اسید (الف) و سیتریک اسید (ب)..... ۵۳
- شکل ۱۲-۳ نمودار امیدانس فولاد St-37 در آب خنک کننده در سرعت های چرخش مختلف در غیاب بازدارنده..... ۵۵
- شکل ۱۳-۳ مدار معادل پیشنهادی برای نمودارهای نایکوئیست در آب خنک کننده در غیاب بازدارنده..... ۵۶

شکل ۳-۱۴ نمودار امیدانس فولاد St-37 در آب خنک‌کننده در سرعت‌های چرخش مختلف در حضور تارتاریک اسید به غلظت میلی مولار ۰/۱.....	۵۷
شکل ۳-۱۵ نمودار امیدانس فولاد St-37 در آب خنک‌کننده در سرعت‌های چرخش مختلف در حضور تارتاریک اسید به غلظت میلی مولار ۰/۲.....	۵۷
شکل ۳-۱۶ نمودار امیدانس فولاد St-37 در آب خنک‌کننده در سرعت‌های چرخش مختلف در حضور تارتاریک اسید به غلظت میلی مولار ۰/۵.....	۵۸
شکل ۳-۱۷ مدار معادل پیشنهادی برای نمودارهای نایکوئیست در آب خنک‌کننده در حضور تارتاریک اسید.....	۵۸
شکل ۳-۱۸ نمودار امیدانس فولاد St-37 در آب خنک‌کننده در سرعت‌های چرخش مختلف در حضور سیتریک اسید به غلظت میلی مولار ۰/۱.....	۶۰
شکل ۳-۱۹ نمودار امیدانس فولاد St-37 در آب خنک‌کننده در سرعت‌های چرخش مختلف در حضور سیتریک اسید به غلظت میلی مولار ۰/۲.....	۶۱
شکل ۳-۲۰ نمودار امیدانس فولاد St-37 در آب خنک‌کننده در سرعت‌های چرخش مختلف در حضور سیتریک اسید به غلظت میلی مولار ۰/۵.....	۶۱
شکل ۳-۲۱ مدار معادل پیشنهادی برای نمودارهای نایکوئیست در آب خنک‌کننده در حضور سیتریک اسید.....	۶۳
شکل ۳-۲۲ تغییرات پتانسیل مدار باز الکتروود St-37 در محلول آب خنک‌کننده شبیه سازی شده با زمان تحت سرعت‌های چرخش در حضور کلرید روی.....	۶۵
شکل ۳-۲۳ نمودار شماتیک نشان دهنده نحوه اثر بازدارنده کاتدی در جابجایی پتانسیل خوردگی به مقادیر منفی.....	۶۶

- شکل ۳-۲۴ منحنی پلاریزاسیون خوردگی فولاد St-37 در آب خنک‌کننده در حضور کلرید روی ۰/۱ میلی مول تحت سرعت‌های مختلف چرخش..... ۶۶
- شکل ۳-۲۵ منحنی پلاریزاسیون خوردگی فولاد St-37 در آب خنک‌کننده در حضور کلرید روی ۰/۵ میلی مول تحت سرعت‌های مختلف چرخش..... ۶۷
- شکل ۳-۲۶ منحنی پلاریزاسیون خوردگی فولاد St-37 در آب خنک‌کننده در حضور کلرید روی ۱/۰ میلی مول تحت سرعت‌های مختلف چرخش..... ۶۷
- شکل ۳-۲۷ نمودار امیدانس فولاد St-37 در آب خنک‌کننده در سرعت‌های چرخش مختلف در حضور کلرید روی به غلظت میلی مولار ۰/۱..... ۷۰
- شکل ۳-۲۸ نمودار امیدانس فولاد St-37 در آب خنک‌کننده در سرعت‌های چرخش مختلف در حضور کلرید روی به غلظت میلی مولار ۰/۱..... ۷۱
- شکل ۳-۲۹ نمودار امیدانس فولاد St-37 در آب خنک‌کننده در سرعت‌های چرخش مختلف در حضور کلرید روی به غلظت میلی مولار ۱/۰..... ۷۱
- شکل ۳-۳۰ مدار معادل پیشنهادی برای نمودارهای نایکوئیست در آب خنک‌کننده در حضور کلرید روی..... ۷۲
- شکل ۳-۳۱ نمودار نایکوئیست فولاد St-۳۷ در آب خنک‌کننده در حضور ۰/۱ میلی مولار تارتاریک اسید و غلظت‌های مختلف مولیبدات سدیم..... ۷۵
- شکل ۳-۳۲ نمودار پتانسیل مدار باز فولاد St-۳۷ در آب خنک‌کننده در حضور ۰/۱ میلی مولار تارتاریک اسید و ۲۵ppm مولیبدات سدیم..... ۷۵
- شکل ۳-۳۳ نمودار پلاریزاسیون فولاد St-۳۷ در آب خنک‌کننده در حضور ۰/۱ میلی مولار تارتاریک اسید و ۲۵ppm مولیبدات سدیم..... ۷۶

شکل ۳-۳۴ نمودار نایکوئیست فولاد St-۳۷ در آب خنک‌کننده در حضور ۰/۱ میلی مولار تارتاریک اسید و ۲۵ppm مولیدات سدیم..... ۷۷

شکل ۳-۳۵ مدار معادل پیشنهادی برای نمودارهای نایکوئیست در آب خنک‌کننده برای مخلوط تارتاریک اسید-مولیدات..... ۷۸

جدول ۱-۲ آنالیز عنصری فولاد St-۳۷.....	۳۲
جدول ۲-۲ مشخصات مواد مورد استفاده.....	۳۳
جدول ۳-۲ مواد تشکیل دهنده آب خنک کننده.....	۳۴
جدول ۱-۳ پارامترهای الکتروشیمیایی پلاریزاسیون فولاد St-37 در آب خنک کننده در غیاب بازدارنده.....	۴۵
جدول ۲-۳ پارامترهای الکتروشیمیایی خوردگی فولاد St-37 در آب خنک کننده در حضور تارتاریک اسید تحت سرعت های مختلف چرخش	۴۸
جدول ۳-۳ پارامترهای الکتروشیمیایی خوردگی فولاد St-37 در آب خنک کننده در حضور سیتریک اسید تحت سرعت های مختلف چرخش	۵۲
جدول ۴-۳ پارامترهای امپدانس الکتروشیمیایی برای فولاد St-37 در آب خنک کننده در غیاب بازدارنده تحت سرعت های مختلف چرخش الکتروود.....	۵۶
جدول ۵-۳ پارامترهای امپدانس الکتروشیمیایی برای فولاد St-37 در آب خنک کننده در حضور تارتاریک اسید در سه غلظت تحت سرعت های مختلف چرخش الکتروود.....	۵۹
جدول ۶-۳ پارامترهای امپدانس الکتروشیمیایی برای فولاد St-37 در آب خنک کننده در حضور سیتریک اسید تحت سرعت های مختلف چرخش الکتروود.....	۶۳
جدول ۷-۳ پارامترهای الکتروشیمیایی خوردگی فولاد St-37 در آب خنک کننده در حضور کلرید روی تحت سرعت های مختلف چرخش	۶۷
جدول ۸-۳ پارامترهای امپدانس الکتروشیمیایی برای فولاد St-37 در آب خنک کننده در حضور کلرید روی تحت سرعت های مختلف چرخش الکتروود.....	۷۲
جدول ۹-۳ پارامترهای الکتروشیمیایی فولاد St-۳۷ در آب خنک کننده در حضور مخلوط تارتاریک اسید و مولیبدات سدیم.....	۷۶

جدول ۳-۱۰ پارامترهای الکتروشیمیایی فولاد St-۳۷ در آب خنک کننده در حضور مخلوط تارتاریک اسید
و مولیدات سدیم..... ۷۹

فصل اول

پیشینه پژوهش

مقدمه

سیستم‌های آب خنک‌کننده^۱ مهمترین تصحیح کننده دما و فشار می‌باشند. اغلب فرایندهای تولیدی صنعتی برای کارایی مناسب نیازمند آب خنک‌کننده هستند. کارخانجات فرایندهای شیمیایی، پتروشیمی، واحدهای الکتریکی سیستم آب خنک‌کننده نقش مهمی در کنترل دماها و فشارها بوسیله انتقال حرارت از سیال گرم فرایند به آب خنک‌کننده دارد. در طی این عمل آب خنک‌کننده گرم می‌شود، و برای استفاده مجدد یا باید سرد شود و یا با آب جبرانی جایگزین شود[۱].

۱-۱ سیستم‌های آب خنک‌کننده

بطور معمول به عنوان سیال خنک‌کننده برای حذف حرارت زائد از سطوح انتقال حرارت از آب استفاده می‌شود [۳-۱]. البته استفاده از سیال نانو^۲ نیز بررسی شده و نشان داده شده است که به دلیل ویژگی‌های سیال نانو، مانند بالا بودن ضریب انتقال حرارت، رسانندگی و بهبودهایی در زمینه افزایش کارایی و نیاز به سطح کمتر در مبدل خواهیم داشت [۴]. فاکتورهایی که باعث می‌شود آب یک خنک‌کننده مناسب باشد عبارتند از [۲-۱]:

- دسترسی آسان، ارزان، و فراوان
- کاربرد آسان
- انتقال مقدار زیاد گرما در واحد حجم
- نداشتن خاصیت تراکم پذیری و منبسط شدن در دامنه‌ی کاربردی دمایی
- تخریب ناپذیر بودن
- کمترین اثر روی محیط زیست

¹ cooling water systems

² nonofluid

منابع آب خنک کننده، شامل آب تازه^۱، آب پساب^۲ و آب شور است [۴]. آب تازه، می‌تواند از آب‌های سطحی (رودخانه‌ها- چشمه‌ها و آبرگیرها) یا از آب‌های زیرزمینی (آب چاهای کم عمق یا عمیق) تأمین گردد.

آب‌های سطحی (جاری): حاوی میزان پایین ترکیبات محلول، ذرات معلق بیشتر بوده و مستقیماً تحت تأثیر بارش باران، فرسایش و سایر شرایط زیست محیطی می‌باشند.

آب‌های زیر زمینی : میزان ترکیبات محلول بالایی داشته، حاوی ذرات معلق کمتر و مقادیر زیادی آهن و منیزیم بوده و محتوای اکسیژن و گاز سولفید (H₂S) پایین هستند [۲].

آب شور و پساب: با توجه به ملاحظات زیست محیطی و هزینه و سهولت در دسترس بودن آنها مورد توجه هستند. توجه دقیق به طرح و تصفیه آب سیستم خنک‌کننده با استفاده از این منابع آبی، برای عملکرد مطمئن و طولانی مدت بسیار حیاتی است، زیرا مشکلاتی مانند خوردگی^۳ بالا و رسوب گذاری^۴ در این آب‌ها بیشتر است [۲]. آب دارای یکسری خصوصیات مانند هدایت الکتریکی، pH، خاصیت قلیایی^۵ و سختی^۶ و ذرات معلق^۷ و ترکیبات آلی و معدنی می‌باشد. هر کدام از این خصوصیات تأثیر مهمی را در خنک‌کننده‌گی آب دارند. خصوصیت شیمیایی آب روی چهار مسئله‌ی مهم سیستم خنک‌کننده که شامل خوردگی، پوسته‌ای شدن^۸، آلودگی^۹ و خوردگی میکروبی است، تأثیر مستقیم دارد [۱].

¹ Fresh Water

² waste water

³ corrosion

⁴ scale

⁵ alkalinity

⁶ Hardness

⁷ suspended solids

⁸ scaling

⁹ fouling